

Antoni Rovira i Virgili:

“La llengua és la sang de l'esperit”

Hom l'ha definit com el periodista polític més important del segle xx. Segurament, potser Gaziol li faria ombra, però no si parlem dels periodistes progressistes. Rovira i Virgili, amb un centenar de llibres i quinze mil articles polítics publicats, apareix com la dimensió plena del compromís de la ploma combativa amb la terra reivindicada.

Motes les tribunes li foren obertes, àdhuc el diari conservador *La Veu de Catalunya*, amb articles de política internacional i, és clar, sense comentaris ideològics. Les revistes on col·laborà i els diaris on participà o que arribà a fundar –com *La Nau*– són l'estol d'una premsa que s'inicia amb *El Poble Català* en començar el segle i quan guanyà el concurs de redacció que li permet entrar en aquesta tribuna avançada. Gairebé acaba, a l'exili, en la revista homònima del diari anteriorment citat: *El Poble Català*, una més de les revistes dels catalanistes exiliats. La darrera revista d'exili on col·labora és *Germanor*, a Santiago de Xile. Mirar la nòmina de la seva trajectòria és mirar la història de la premsa catalana de començaments del xx, fins que els centralistes espanyols hi posen fi sobtat el 1939 i només resta la clandestinitat, la lluita o l'exili, la distància. Sortosament l'acció editorial privada ha pogut recuperar algunes de les seves obres, amb persones com Jaume Sobrequés, Josep M. Roig Rosich, Josep-Ll. Carod-Rovira, Antoni Jutglar, Isidre Molas, etc., que han recopilat els seus escrits i han fet de pont perquè el seu llegat fos conegut per la joventut catalana que pujava.

Ideologia

Rovira encarna el compromís de l'escriptor, de l'historiador, de l'assagista, del periodista, amb una ideologia que no té esberla o fissura: republicanisme, federalisme, catalanisme, progressisme. Quatre conceptes, com les quatre fletxes o sagetes d'una campanya que portà la il·lusió a la joventut quan

el 1931 es lluità per un món millor: amb amnistia per als empresonats, justícia social per als assalariats, llibertat per a Catalunya i organització federal, amb respecte i sense corrupcions, per a tota Espanya –programa que defensà al llarg d'una vida intel·lectual activa i constant. Les il·lusions de tenir dret, com a nació –i això és, per ell, el nacionalisme–, a tenir un estat propi i a organitzar lliurement la seva vida pròpia se

“Rovira encarna el compromís de l'escriptor, de l'historiador, de l'assagista, del periodista, amb una ideologia que no té esberla o fissura: republicanisme, federalisme, catalanisme, progressisme. Quatre conceptes, com les quatre fletxes o sagetes d'una campanya que portà la il·lusió a la joventut quan el 1931 es lluità per un món millor: amb amnistia per als empresonats, justícia social per als assalariats, llibertat per a Catalunya i organització federal, amb respecte i sense corrupcions, per a tota Espanya –programa que defensà al llarg d'una vida intel·lectual activa i constant”

saldà amb una derrota militar el 1939. A l'exili seguí com a punt de referència i en deixà el millor reportatge: *Els darrers dies de la Catalunya republicana*. Aquest lli-

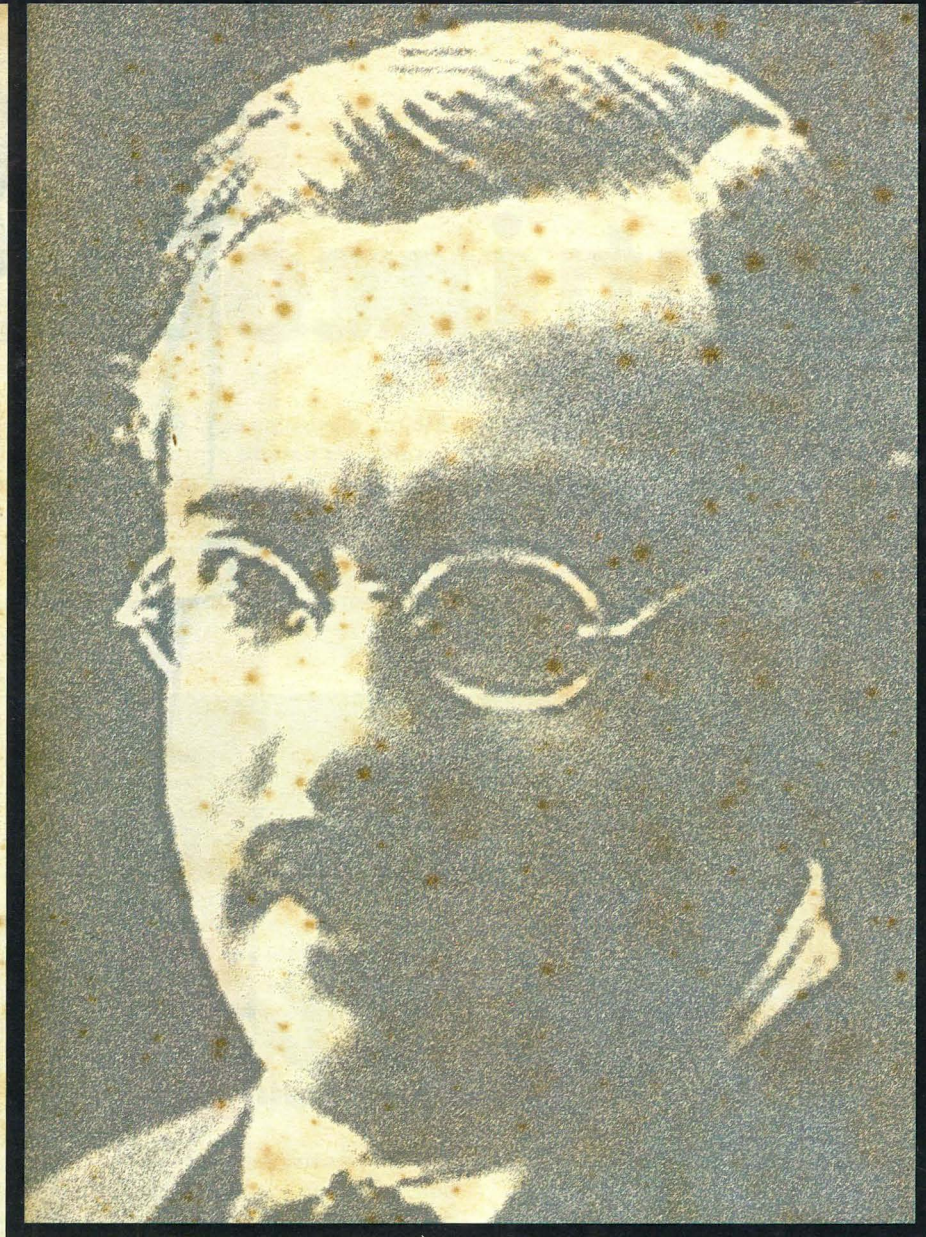
bre esdevé la lectura més fresca i tendra, més dura i àgil, amb factura de reportatge periodístic sobre el camí sense retorn, sobre el camí de Barcelona a Perpinyà. Malgrat l'edat i les penúries, el vell conservà la mateixa il·lusió que el noi que anà de Tarragona a Barcelona i encetà la feina de periodista polític en guanyar el concurs d'articles d'*El Poble Català*. Tornà a escriure en una capçalera homònima amb la mateixa vitalitat. La fe del compromís en la nació i els contemporanis.

“Sortosament l'acció editorial privada ha pogut recuperar algunes de les seves obres, amb persones com Jaume Sobrequés, Josep M. Roig Rosich, Josep-Ll. Carod-Rovira, Antoni Jutglar, Isidre Molas, etc., que han recopilat els seus escrits i han fet de pont perquè el seu llegat fos conegut per la joventut catalana que pujava”

Josep M. Figueres

Historiador

La llengua és la sang de l'esperit

La Publicitat, 26-X-1923

Podrem parlar del cas de Girona? Intentarem parlar-ne lleialment. Són molts els catalans que s'han format el propòsit de guaitar amb plena serenitat, amb externa impassibilitat, el pas de la riuada que s'inicià el 13 de setembre a l'Estat espanyol. Les diverses disposicions preses fins ara pel Directori i que afecten Catalunya no han fet canviar aquest propòsit, a despit d'haver-n'hi algunes que han causat una profunda ferida dolorosa. La convicció que aquestes disposicions són transitòries ha estat el principal motiu de l'actitud quieta i resignada que hem vist. Fins hi ha hagut un gran estalvi de protestes, súpliques, planys i exposicions. Nosaltres volem interpretar aquest silenci com un progrés de l'estat de consciència catalanesca del nostre poble.

Però el cas de Girona ens fa sortir avui d'aquesta línia de conducta. No podem estalviar-nos el nostre comentari, escrit amb paraules que són expressió (fragment censurat) d'un sentiment. I si el comentari no ens fos permès, almenys podríem consignar en aquest lloc preferent del nostre diari, la notícia nua que de Girona ha vingut: la supressió per ordre de l'autoritat militar, de les càtedres de llenguatge català que s'havien establert a l'Escola Normal de Mestres, amb caràcter absolutament voluntari.

Els catalans que saben dejunar de política sense sentir-se'n molt contristats, sofririen la pitjor tortura davant els cops contra la llengua.

(Fragment censurat)

Per als catalans, la nostra llengua és també la sang del nostre esperit. De tot el patrimoni que en aquest món tenim, cap tresor estimem tant com el de la llengua. Per estimar-la tenim

(Fragment censurat)

Els catalans hem vist que el nostre idioma, gloriós i alt en temps passats, havia caigut fins a la tristesa d'una parla plebea, foragitada de l'ús literari, científic (fragment censurat). L'hem vist reduït a un petit territori i en perill de mort. I ara que ha renascut i s'ha ennoblit novament, i de la vella soca han sortit nous rebrots vigorosos, l'estimem amb passió, i concentrem en aquesta amor (fragment censurat).

No sentiríem tant la supressió de les corporacions, de llibertats polítiques i de drets ciutadans com la minva del llenguatge. I (fragment censurat) sentiríem la minva en els aspectes més purs de l'idioma, com és l'ensenyament de la gramàtica.

Ens cal recordar, en aquest punt, dos consells sortits de plomes conservadores i no catalanes. Quan es publicà el reial decret contra el separatisme, *La Época*, de Madrid, va escriure que cal tenir molt de compte a no ferir els catalans en llur afecte a l'idioma propi. I des de París, Charles Maurras va advertir, a propòsit de la qüestió catalana, que l'aspecte de l'idioma és el més important de tots.